

Samenwerken vergroot slagkracht Utrechtse omroepen

Hoe profiteer je optimaal van elkaars sterke punten en vergroot je slagkracht van lokale omroepen in een streek? Samenwerken of toch samengaan? Het verhaal van drie omroepen ten oosten en zuidoosten van Utrecht. “Je ziet een soort zwaankleef-aan-effect”, verwoordt een van de voorzitters het gevolg van de samenwerking.

Door Wijnand Nijs

Want dat is wat Regio90 uit Leersum (Utrechtse Heuvelrug en Wijk bij Duurstede), Slotstad RTV (Zeist en Bunnik) en RegioTV De Bilt/Roulette FM (De Bilt) nadrukkelijk doen: samenwerken. De laatste twee omroepen vonden elkaar in al in 2016 en trekken sindsdien samen op binnen de overkoepelende stichting Samenwerkende Publieke Mediadiensten.

Regio90 haakte in oktober 2020 aan bij samenwerking, die nu vijf gemeenten en 25 kernen omvat. Een logische stap, geeft voorzitter Joop van Ditmarsch aan. “Wij vonden als omroep onszelf al een beetje een streekomroep, omdat we twee gemeenten Utrechtse Heuvelrug en Wijk bij Duurstede bedienen.” Koudwatervrees was er niet. “We keken al eerder om ons heen, naar Rhenen, maar daar kwamen we er niet uit de met de gemeente.”

In de overkoepelende stichting zitten de drie voorzitters van de omroepen en een onafhankelijke voorzitter. “Die stichting functioneert als een raad van commissarissen, benoemt de bestuursleden van de omroepen en moet de beleidsplannen goedkeuren. Het is in de praktijk een samenwerkingsplatform, met een stevige voorzitter in de vorm van oud-gedeputeerde Marianne Morren”, legt Slotstad RTV-voorzitter Bodes de Vries uit. “Deze manier samenwerken geeft je de kans om op te schalen als je vindt dat dat nodig is.”

Waarde van de streek

Wat betreft De Vries gaat het niet om de formele titel streek-omroep. Volgens hem moet er evenwicht zijn tussen de plaatsen waar de omroepen huizen. Een grote plaats waar alles om draait, met kleinere gemeenten eromheen ligt minder voor de hand. Maar: “De streek heeft zijn waarde. Want de interesses van inwoners lopen niet via gemeentelijke grenzen, dat zie je in het gebied Heuvelrug - Kromme Rijnstreek. Het gaat erom hoe je voordelen kunt halen uit de samenwerking.”

Samenwerken is volgens Van Ditmarsch noodzakelijk om verschillende redenen. “Je wilt goede televisie- en radioprogramma’s maken en door de samenwerking hebben we technisch

meer mensen waarop we terug kunnen vallen.” De nieuwsgaring is een andere, belangrijke reden. “Je hebt de mensen nodig om items te kunnen maken overdag, met vrijwilligers lukt dat niet.”

De voorzitter van Regio90 benadrukt de voordelen van de samenwerking. “Daardoor hebben we de twee journalisten uit de pilot gekregen, anders was dat niet gebeurd.” De Vries: “We hebben een goede coördinator in de persoon van Irmgard Kuster, die nu ook voor de andere omroepen de coördinatie doet van de redactie met de twee journalisten.”

Lokaal gebonden

Het voordeel van samenwerken? Dat is duidelijk voor Zeister omroepman De Vries. “We blijven sterk lokaal gebonden én je houdt mogelijkheden open.” Volgens hem werkt samenwerken alleen als er een gemeenschappelijke visie is. “En ook een gedeelde manier waarop je met vrijwilligers om wilt gaan. Het moet persoonlijk klikken, wil het werken.” En vergeet de binding met de lokale gemeenschap niet, stelt Van Ditmarsch. “In Doorn interesseert het ze niet wat er in Wijk gebeurt.”

‘Het gaat erom dat we onze rol kunnen vervullen’

Gerrit Bakker is voorzitter van RTV De Bilt. Hij licht toe waarom de gekozen vorm van samenwerking de omroepen past en wanneer deze volgens hem succesvol is.

Waarom deze vorm van samenwerking?

“Wij willen graag als omroepen ervoor zorgen dat wij herkenbaar blijven voor de inwoners van onze gemeenten. Het gebied dat wij bedienen is best groot. Vanuit De Bilt is Wijk bij Duurstede ver weg. Aan de andere kant is dit een laagdrempelige manier om met elkaar kennis te maken en samen te werken, zonder dat het vrijblijvend is. Binnen de overkoepelende stichting geven we ook vorm aan de richting die we op willen.”

Waarom is deze samenwerking noodzakelijk voor lokale omroep?

“Je hebt schaalvergroting nodig, vanwege kwaliteit en financiën. Onze begroting is 30.000 euro, dat gaat op aan vaste kosten. Dan kun je niet veel. Door samenwerking kun je apparatuur delen, maar wisselen we ook programma’s en content uit. We onderzoeken hoe we samen nieuws kunnen maken. Als je het bruggetje maakt naar de pilot ‘Versterking lokale journalistiek door samenwerking’: als losse omroep waren we daar nooit voor in aanmerking gekomen. Dit is een tastbaar iets.”

Wanneer is de samenwerking succesvol?

“Succes heeft twee kanten. Hoe kunnen we naar onze inwoners toe, meer en betere content produceren, waardoor onze rol als lokale omroep toeneemt. Wat ik zou willen is dat wij als lokale omroep de nieuwsbron worden voor onze inwoners. Voor achtergrondinformatie zijn de plaatselijke krantjes er. Om die positie te verwerven, moet je samenwerken, groter zijn, dagelijks meer nieuws brengen. Daarin helpt deze samenwerking.” “Intern gezien gaat het over met zijn drieën kosten besparen. Hoe kun je efficiënter met mensen en materiaal omgaan? Bedrijfseconomisch kan het bijvoorbeeld niet uit om ieder een eigen tv-studio op te zetten.”

Wat hopen je over vijf jaar bereikt te hebben?

“Wanneer we bereikt hebben dat we de rol die we willen vervullen, kunnen vervullen. Dat is belangrijker dan de vorm van samenwerking waarmee we dat doen. Het kan best dat de omroepen verder geïntegreerd zijn, maar het gaat om de rol die willen spelen en het bereiken van onze inwoners.”

Verslaggever Christiaan Drent,
coördinator Irmgard Kuster en
verslaggever Rosan Onderwater.

‘We laten zien dat we een bijdrage leveren aan het lokale nieuws’

Het kloppend hart van de samenwerkende omroepen Slotstad RTV, RTV De Bilt en Regio90. Zo kan Irmgard Kuster wel genoemd worden. Als omroepcoördinator legt ze verbindingen tussen de omroepen en stuurt ze de twee journalisten uit de pilot ‘Versterking lokale journalistiek door samenwerking’ aan. “Er zijn zoveel mooie verhalen te vertellen.”

Door Wijnand Nijs

Kuster kan het weten. Twee jaar geleden begon ze als enige betaalde kracht voor tien uur - in de praktijk veel meer - in de week als omroepcoördinator bij Slotstad. De omroep wilde professionaliseren.

Met de twee journalisten uit de pilot, Christiaan Drent en Rosan Onderwater, zette de samenwerking, waar RTV De Bilt en inmiddels ook Regio90 deel van uitmaakt, een volgende stap. Kuster coördineert namens de drie omroepen de inzet van de twee. “Hun komst is een versterking voor de hele streek, die loopt van De Bilt tot Wijk bij Duurstede, een gebied met vijf gemeenten en 25 kernen.”

Eigen verhalen

Daarmee vat ze ook meteen de uitdaging samen. “Doordat ze maar met zijn tweeën zijn, blijven er ook veel verhalen liggen. Het is dus ook heel veel het managen van de verwachtingen, zowel intern als naar gemeenten toe. Het maken van eigen verhalen kost nu eenmaal veel tijd.” Want dat is wel wat Rosan en Christiaan doen, vertelt Kuster: eigen verhalen maken, die andere media niet hebben. “Het verwerken van persberichten, daar zijn ze niet voor. Juist zij hebben tijd om verhalen te maken waar vrijwilligers niet aan toe komen.”

De eerste resultaten stemmen Irmgard vrolijk. “Er zijn zoveel mooie verhalen. Dat hebben zij al laten zien. Rosanne had een mooi verhaal over de bosvarkentjes in Leersum, die omkwamen tijdens de storm daar. Dat verhaal - maar ook andere verhalen - ging ook door naar RTV Utrecht, met wie we in de pilot samenwerken. Maar ook een verhaal van Christian over een drugslab, waar hij een jaar na de ontdekking ging kijken, trok veel aandacht. Voor een tweede verhaal heeft hij samengewerkt met de streekverslaggever van RTV Utrecht.”

Trots

Het maakt haar trots. Ook omdat de kijker merkt dat de omroepen actueler zijn. “Dat zeker.” Enthousiast geeft ze nog een voorbeeld. “Toen de middelbare scholen weer open gingen, net voor de zomer, kwam dat item ook bij NOS Journaal Regio. Maar

het valt ook intern bij vrijwilligers op dat we meer eigen verhalen hebben.”

Voorbeelden kan ze zo nog meer geven, en dat terwijl de samenwerking en de pilot in september pas echt goed van start gaan, geeft Kuster aan. “Rosan en Christiaan hebben een intensieve periode met trainingen achter de rug en daarna volgde snel de vakantie.”

Praat met Kuster en je merkt dat de liefde voor de lokale omroep diep zit. Met twee professionele krachten aan haar zijde werkt ze hard aan het verder uitbouwen van het netwerk van de redacties. “Nu moeten we stappen zetten in de werkwijze, maar ook in professionalisering, dat vrijwilligers leren van Christiaan en Rosan hoe het werkt als camjo.”

Een goede korte- en langetermijnplanning opzetten voor het nieuws is haar volgende actiepunt. “En er komt regulier overleg bij Slotstad tussen vrijwilligers en de professionele journalisten. Daarnaast blijven er de appgroepjes met de andere omroepen en vrijwilligers.”

Toekomst

En de toekomst, hoe ziet Kuster die? “Op korte termijn komen er twee studenten van de opleiding journalistiek die als vrijwilliger gaan meedraaien. Uiteindelijk hoop ik dat we een echte journalistieke redactie kunnen vormen, liefst met een professionele journalist per gemeente, omringd door een enthousiaste groep vrijwilligers die met journalistiek bezig zijn. Maar het blijft veel managen van de verwachtingen. Want we kunnen niet overal zijn, en verhalen maken kost tijd.”

Het zijn hele kleine stapjes die ze zet, vindt ze zelf. “Maar het geeft voldoening. Je merkt dat organisaties ons steeds beter weten te vinden. Dat maakt mij blij.” Een vrees is er wel. “Ik hoop van harte dat we na afloop van de NOS-pilot in mei 2022 verder kunnen. Want als de twee journalisten dan weg zouden vallen, dan zou dat zonde zijn. We kunnen nu laten zien dat we een bijdrage leveren aan het lokale nieuws. Dat is echt nodig.”

V.l.n.r.: Bodes de Vries (voorzitter Slotstad RTV), Marianne Kallen-Morren (voorzitter overkoepelende stichting), Joop van Ditmarsch (voorzitter Regio90) en Gerrit Bakker (voorzitter RTV De Bilt).

In Zeist werd vijf jaar terug het zaadje geplant voor meer samenwerking. “De gemeente Zeist ziet nadrukkelijk het belang van de lokale omroep”, verklaart de voorzitter. Dat mondde uit in een verhoging van de jaarlijkse bijdrage van 33.000 euro naar 70.000 euro. “Dat was de katalysator”, aldus De Vries. “Doordat we meer middelen kregen van Zeist, konden we professionele krachten inzetten. Met Irmgard Kuster hebben we een coördinator binnengehaald die met vernieuwende ideeën komt, maar ook iemand die weet hoe een vrijwilligersorganisatie werkt en die mensen helpt. Dat is een voorwaarde, daar hebben wij geluk mee gehad.”

Volgende stap

Zaak is het nu om een volgende stap te zetten in die financiering. “Want in de bekostiging zitten nu verschillen”, concludeert Regio90-man Van Ditmarsch. “Die bekostiging is belangrijk voor goede nieuwsgaring. Zonder geld, geen soldaten, zo simpel is het.”

In aanloop naar de aankomende gemeenteraadsverkiezingen liggen daar kansen, denken de omroepen. Daarvoor stelden ze een veranderplan op, waarmee ze de boer op gaan. Toch kijkt Van Ditmarsch ook naar het Rijk. “Er moeten een andere modus gevonden worden voor de bekostiging, buiten het gemeentefonds om. Dat duidelijk wordt dat gemeente het geld echt aan de lokale omroep moeten besteden, en dat het niet ook naar lantaarnpalen kan.”

De samenwerking, met als resultaat de twee journalisten in het kader van de pilot ‘Versterking lokale journalistiek door samenwerking’, moet gemeenten overtuigen. De Vries: “Je ziet een soort zwaan-kleef-aan-effect. Doordat het gaat lopen, word je ook interessant voor anderen, zie ook de samenwerking met RTV Utrecht, waarmee we overigens al een goede band hadden. Je hoopt op een soort vliegwiel, nu met de twee journalisten. Het zou mooi zijn als er voor elke gemeente een journalist is, die multimediaal werkt, geen ouderwetse pennenlikker.”

App

Intussen staat de tijd niet stil. Toekomstplannen hebben de omroepvoorzitters genoeg, vragen ook. “We moeten tv maken, maar de toekomst is digitaal. Het gaat erom dat mensen geïnteresseerd zijn in wat er in hun gemeente gebeurt en dat we die mensen moeten zien te bereiken”, vat De Vries het samen. Van Ditmarsch: “We zijn aan het kijken of we een app kunnen maken, waarin je kunt schakelen tussen de verschillende omroepen.”

Daarnaast blijven ze kritisch nadenken over de manier waarop invulling gegeven wordt aan het Lokaal Toereikend Media-Aanbod, ook al onderzoeken ze gelijktijdig het opstarten van een gezamenlijk tv-kanaal voor de streek. “Wat is de bijdrage van zo’n tv-kanaal aan het tv-aanbod, dat bij mij al meer dan zeventig zenders groot is? Dat moet je je altijd afvragen. Ook als je items door de samenwerking al te zien zijn bij RTV Utrecht? Dat blijft zoeken.”

Maar eerst met gebundelde krachten werken aan de korte termijn, waar het eind van de pilot met de pilot-journalisten al weer in zicht komt. Mei volgend jaar zou dat zover zijn. Van Ditmarsch: “De grote angst is dat we voor de nieuwsgaring terug moeten vallen op vrijwilligers, dat gaat niet. Je kunt niet de schoolmeester uit de klas halen als er nieuws is. Einde van het project zou echt zonde van al het werk zijn, van het werk dat Irmgard er in steekt. Dan ben je alles kwijt.”

NEDERLANDSE LOKALE
PUBLIEKE OMROEPEN

